

T-shaped teams verbindend werken in Rotterdamse wijken

Jorinde Verheijke

Wijkteammedewerker in wijkteam het Lage Land

‘Het merendeel van de cliënten van wijkteams heeft uiteindelijk toch tweedelijnszorg nodig en de vraag naar tweedelijnszorg (jeugdhulp en WMO) is alleen maar toegenomen’ (Rekenkamer Rotterdam, 2018).

Vier jaar na het instellen van Rotterdamse sociale wijkteams liggen er nieuwe kansen. Voor de cliënten, voor de professionals die in de Rotterdamse wijken werken en voor de doorgroei van de stedelijke sociale infrastructuur in het algemeen. In de huidige wijkteams werken betrokken, toegewijde professionals. Zij hebben specialistische kennis en vaardigheden. Daarnaast bezitten zij meer generieke vaardigheden om met collega’s uit andere disciplines te verbinden. McKinsey visualiseerde in de jaren ’80 deze competenties in de hoofdletter T. Daarbij staat de horizontale balk voor generiek en verbindend, de verticale voor verdiepend en specialistisch. Zouden we die verbindende kracht die binnen teams die in de wijk werken aanwezig is, niet tot een kans kunnen maken? De verschillende teams die in de Rotterdamse wijken werken zouden veel meer kunnen samenwerken en verbinden en zo krachtige netwerken kunnen vormen. Aanbevelingen uit het rapport van de Rotterdamse Rekenkamer kunnen concreet worden in praktijkgerichte interventies die de sociale infrastructuur sterker maken.

Zoals de professionals in een wijkteam door de combinatie van generalistische en specialistische vaardigheden een krachtige eenheid vormen, zo kunnen T-shaped teams dat in onderlinge afstemming voor de wijk doen. Als onderdeel van mijn studie Master Social Work aan de Hogeschool van Amsterdam richtte ik mijn onderzoek op de vraag op welke wijze preventie van heraanmeldingen bij sociale wijkteams terug te zien is in de praktijk en hoe dit verder vorm

gegeven kan worden .

Dit vraagstuk is belicht vanuit het perspectief van beleid, professionals en cliënten. Er blijkt een wereld te winnen.

Cliënten kampen vaak met meervoudige problematiek. Tegelijkertijd worden met grote regelmaat op casusniveau voornamelijk ‘brandjes geblust’ (woningontruiming, water- en energieafsluitingen voorkomen). Als teams op wijkniveau samen vorm en inhoud geven aan ondersteuning en zorg, daarbij gebruik maken van het scala aan specialistische en generieke vaardigheden die ze samen hebben, dan kan –zo betoog ik- op professionele wijze meer worden voorkomen dat uit aanmeldingen her-aanmeldingen ontstaan. Vanzelfsprekend moet daarin ook de rol van de cliënt zelf worden belicht. Niet alle burgers zijn voldoende gemotiveerd of hebben behoefte aan ondersteuning. Soms moet de noodzaak daaraan eerst toenemen voordat zij deze stap tot hulp zetten.

Zijn we als wijkteam voldoende in staat om die uitdaging alleen aan te gaan? Zijn cliënten erbij gebaat dat ze niet met één team maar met veel verschillende in hun wijk werkende teams te maken hebben? Naar mijn mening niet. Het is een utopie te veronderstellen dat alle ondersteuning en zorg vanuit één team geboden kan worden. Het zo praktijknabij mogelijk laten doorgroeien van de sociale infrastructuur in de wijk kunnen we zeker wel doen. Dat vraagt mijns inziens om twee we-gen die we kunnen bewandelen.

De eerste weg is om de persoonsgerichtheid van de ondersteuning die we bieden zo vorm te geven dat we ons zowel richten op de problematiek waar de cliënt mee kampt, als investeren in het zicht krijgen op de cliënt zelf.

Elk mens heeft kwaliteiten, persoonlijkheidskenmerken die iemand 'kracht' geven om een probleem te overwinnen.

Bewustwording van het gedrag dat achter de problematiek ligt, helpt daarbij. In dat gedrag liggen belangrijke aangrijpingspunten naar preventie. Doen we dat dan niet? Zonder dat meteen tot pseudo-psychologie te willen verheffen; het mag best 'een onsje meer zijn'. Dat vraagt om investeren in de professionaliteit van het wijkteamwerk. Uit mijn onderzoek komt als een van de aanbevelingen naar voren dat een zorgvuldige aanpak van casuïstiek ook vraagt om nazorg (uit voor-zorg). Dat betekent dat een hernieuwde, normatieve re lectie op de taak en rol van de wijkteam-medewerker nodig is. Hoe benut een team van professionals haar mogelijkheden in de eerste lijnsondersteuning zo optimaal mogelijk? Welke ruimte kan daarvoor worden gegeven binnen beleidskaders, zodat in het belang van cliënten de verbinding tussen beleid en praktijk nog sterker wordt?

Dat brengt ons bij de tweede weg; verschillende teams en netwerken in de wijk (nog) meer verbindend laten samenwerken. Gebeurt daar nu dan helemaal niets in? Zeker. Ligt er ruimte om die manier van werken uit te bouwen en de kracht daarvan te benutten? Jazeker!

Een nieuwe RoTterdamse aanpak kan zorgen voor een nog sterkere sociale infrastructuur. Verschillende teams die in de Rotterdamse wijken werken kunnen 'de armen naar elkaar en de handen ineenslaan' en zo een sterk ondersteuningscontinuüm vormen. T-shaped werken wordt een cumulatieve kracht door teams die hun generieke en specialistische vaardigheden met elkaar afgestemd inzetten. T-shaped teams die vanuit en rondom cliëntbehoeften werken. Mijn veronderstelling is dat het aantal heraanmeldingen dan zal afnemen. 'Dubbel T heeft de toekomst'; Rotterdam wordt RoTterdams.

Naast de opgestroopte Rotterdamse mouwen hebben we in onze stad ook dat kloppende Rotterdamse hart voor elkaar. Uiteindelijk begrijpen we dat 'systeem' (doorlooptijd en wachtlijsten) en 'leefwereld' (zorgvuldige, meer omvattende aanpak van cliëntproblematiek) nauw verbonden zijn. Daarin kunnen wijkteammedewerkers en collega's in andere netwerken een belangrijke rol spelen. Voorkomt dat eventuele tweedelijnszorg en heraanmeldingen? Nee, het stimuleert ons wel om als social professionals een accent te leggen dat ik wil illustreren met een artikel dat Marie Kamphuis al in 1950 in het Tijdschrift voor Maatschappelijk Werk publiceerde over het 'hedendaagse social casework' (Kamphuis, 1950). Daarin pleit ze voor social work dat vertrekt vanuit een warm ethische instelling en praktische mensenkennis, de administratie daarvan niet tot hoofdzaak maakt en om werkers vraagt, die de handen ineenslaan in het belang van de cliënt. Zij was toen haar tijd verder vooruit dan zij zich realiseerde. Laten we nu in Rotterdam eenzelfde sprong in de tijd maken!

Jorinde Verheijke